WASHINGTON D.C.

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 157. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 17-го СЕРПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 17, 1956. No. 157. VOL. LXIII.

ДЕМОКРАТИЧНА КОНВЕНЦІЯ ПРИЙНЯЛА КОМПРОМІС В СПРАВІ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ

Шикаґо, Ілл. — Вночі з середи на четвер, з 15 на 16-го серпня, крайова конвенція Демократичної партії прийняла компромісову резолюцію в справі громадянських прав, злагіднюючи цим гостроту суперечностей між південними і північними делеґатами. Компроміс полягає в цьому, що резолюція признає принцип рівности всіх громадян і признає теж рішення Найвищого Суду проти сеґреґації в школах і транспорті чи в затрудненні, але не висловилюється за примусовим здійсненням тих постанов, чого вимагала північна меншість. Компромісову резолюцію в цій справі підтримував бувший президент Геррі С. Труман, промовляючи із свого конвенційного місця безпосередньо перед голосуванням. Він покликувався на те, що бувши президентом, він зробив для зрівняння громадянських справ більше, ніж будьякий з його попередників, а теперішню компромісову резолюцію в справі тих прав називав „найліпшою, яку ми колинебудь мали". Прийнята резолюція висловлюється за повне зрівняння прав та засуджує дискримінацію, але про протидискримінаційне рішення Найвищого Суду говорить тільки те, що це рішення „принесло консеквенції величезного значення." Резолюція в дальшому прирікає продовжувати заходи проти дискримінації в затрудненні, в персональній безпеці, в голосуванні та вихованні, але відкидає „всі пропозиції на вжиття сили для встрявання в реґулярне вирішування тих справ судами." Північні делеґати, що вимагали рішучого становища в тих справах, зокрема ставили вимогу здійснення постанов Найвищого Суду проти дискримінації, були в меншості, але перемогу „поміркованих" прийняли без більших протестів та наперед запевнили свою підтримку кандидатові на президента на базі прийнятої плятформи. — Найбільш завзятими прихильниками відкинених рішучих доповнень до резолюції в справі громадянських прав були: губернатор Меннен Вільямс з Мишиґену, сенатор Герберт Лімен з Ню Йорку та сенатор Пол Даґлес з Ілиной. Прийняту резолюцію загально вважається перемогою південних делеґатів, хоча деякі з них виступають гостро і проти включених в ту резолюцію компромісів. Сама резолюція в першу чергу заявляється за однаковими правами і можливостями для всіх громадян та заповідає нез'ясовані ближче заходи для здійснення тих принципів, відмічуючи з гордістю дотеперішню акцію Демократичної партії в цій справі.

На Демократичній Конвенції домагаються признання прав стейтів для Гаваїв та Аляски

Шикаґо, Ілл. — В одному пункті демократичної виборчої плятформи домагаються того, щоб якнайшвидше признати права стейтів для Гаваїв та Аляски. Цей пункт плятформи зредаґувала 17-членна підкомісія, виділена зі 108-членної Комісії, яка редаґує виборчу плятформу Демократичної партії. „Визнаємо винним республіканський уряд в тому, пишеться в цьому пункті плятформи, що досі і Гаваї й Аляска не користуються правами стейтів." Ці території важливі для оборони ЗДА і вони дали великий вклад в нашу економічну та культурну ділянку. „Вони є частиною Америки, і за таких треба їх уважати. Тому ми, демократи, домагаємося негайного надання прав стейту тим двом територіям". — В плятформі хвалиться Порто Ріко за осяги в цій частині американського комонвелту та обіцяється збільшення самоуправи для Дівичих островів та інших американських територій, включаючи Ґуяму та територію Траст на Пацифіку. Такі самі заяви про „негайне надання" прав стейту Гаваям і Алясці були в демократичних плятформах із 1948 і 1952 років.

Новленд обороняє республіканських сенаторів

Вашинґтон. — Провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд відкидає твердження демократів, що республіканці не підтримували програми свого президента і часто голосували проти його законопроєктів. Новленд проаналізував 203 голосування в Сенаті і ствердив, що республіканці у відношенні 9:5 підтримували програму Айзенгавера в Сенаті. Тому, заявив Новленд — „правдиве моє давніше твердження, що як би була республіканська більшість в Сенаті, то можна б було ухвалити більше законопроєктів, які предложив уряд Айзенгавера". Новленд твердить, що 50 відсотків, або й більше республіканських сенаторів аж 183 рази голосували за законопроєктами Айзенгавера, а такий самий відсоток демократів робив це тільки 108 разів. Більшість республіканських сенаторів тільки 21 раз голосували проти пропозицій уряду, а демократичні сенатори робили це аж 100 разів.

В АМЕРИЦІ

● **Під час вечірньої сесії** делеґати Демократичної Конвенції в Шикаґо складали приречення на вірність американському праворові, при чому зробили дві помилки: на сцені не було тоді прапора, а в тексті приречення пропущене було слово „під Божим проводом", яке недавно Конґрес вніс як складову частину цього приречення. На ці помилки звернули увагу делеґати і телевізійні апаратори, а партійний провід вияснив, що вони сталися через „припадок", а не навмисне.

● **Шість альпіністів,** з-поміж них п'ять французів і один швайцарець, зійшли на „Найдикіший Верх", — найвищий шпиль у Перуві́нських Андах, що має 20,013 стіп висоти. Німецькі, американські та англійські альпіністи твердили, що людина не спроможна зійти на цей шпиль.

● ***Суд в Бостоні,*** Массачусетс, складає жюрі, що має судити бандитів, які шість років тому пограбували банк „Брінкса" на 1,219,000 долярів. Зі списка 2,000 осіб щодня викликають по 100 осіб, але всі вони відмовляються бути членами жюрі, знаходячи на це важливі причини.

● **2,100 індіян** в стейті Ореґон, що досі перебували під стейтовою і федеральною опікою, живуть тепер, як всі інші американські громадяни. Секретар внутрішніх справ Фред А. Сітон побажав їм щастя на новому шляху життя, коли підписував проклямацію про звільнення їх з-під урядової опіки.

● **Славний американський** повістяр Ернест Гемінґвей, який здобув нагороду Нобеля за свою повість із життя кубинських рибалок під заг. „Стара людина і море", подарував свою нобелівську медалю церкві Пречистої Діви в Кобрі, опікунки острова Куби. Зробив він це на прийнятті, влаштованому в його честь, на якому було коло 500 осіб, між ними і 45 рибалок із Кохімару, де жив герой Гемінґвеєвої повісти. Урочиста передача цієї медалі відбудеться під час відпусту 8-го вересня, на якому все населення острова складає честь своїй Опікунці.

● **Республіканський сенатор** дз Ню Джерзі Г. Александер Смит заявив на пресовій конференції в Сан Франсіско, що промова губернатора Клемента в Шикаґо свідчить про те, що демократи зовсім не знають, що діється в світі. Демократичні політики були присутні на конференції в Айзенгавера, на якій говорилося про Суезьку кризу, а Клемент гостро напав на уряд за його становище в єгипетській справі.

А ВІН ВСЕ ЩЕ СТОЯВ...

Хоч Адлей Стівенсон уже має запевнену перемогу в його кандидатурі на демократичній конвенції в Шикаґо, б. президент Труман все ще не здається і дальше змагається за перемогу кандидатури губ. Гарримана. Навіть тоді, як найближчі дорадники Гарримана признались до поразки, през. Труман ще відбув пресову конференцію в якій намагався ще перехилити вибори в користь Гарримана.

Стівенсон має запевнену перемогу; Гарриман і Труман все ще не здаються

Шикаґо. — Дальший розвиток подій на крайовій конвенції Демократичної партії вже в середу вказував на запевнену перемогу Стівенсона в кандидатурі на демократичну номінацію на кандидата на президента країни, але його суперник, нюйоркський губернатор Аверелл Гарриман та бувший президент Труман, який піддержує кандидатуру Гарримана, все ще не здавались. Обидва вони заявили, що боротимуться „до останнього", хоч деякі з інших приятелів Гарримана вже одверто признавались до поразки. Пресові аґенції постійно переводять на конвенційній залі статистику можливостей голосування і остання така анкета виказувала, що Стівенсон уже має запевнених 674 голоси, себто тільки 12 і пів голосу замало до потрібної більшости, щоб перемогти вже в першому голосуванні. За Гарриманом заявилось досі 234 голоси, а інші голоси ще не рішені, бо розбиті на „фаворитових синів" з поодиноких стейтів. Труман ще в останній хвилині влаштував пресову конференцію та всіляко намагався перехилити рішення в користь Гарримана, але загально вважається, що всі ці намагання вже не мають жадного вигляду та що Стівенсон має запевнену перемогу, якщо не в першому, то в другому голосуванні.

Труман назвав Стівенсона „консерватистом і реакціонером"

Шикаґо, Ілл. — Бувший президент Геррі С. Труман скликав пресову конференцію, на якій заявився дуже гостро проти демократичного кандидата Адлея Е. Стівенсона, називаючи його „нерішучим" та твердячи, що він „стоїть в одному ряді з консерватистами та реакціонерами", які покинули програму „нового і справедливого розподілу". Труман домагався, щоб на демократичного кандидата на президента найменувати „бойову особу, яка могла б виграти вибори", бо інакше Демократична партія буде під впливом консервативної меншости, яка пристосовується до республіканської програми. В політичних колах звертають увагу на те, що Труман є зовсім ізольований на цій Демократичній Конвенції, і всі вже бачать, що його зусилля здобути номінацію для Гарримана є марні. Це кінець політичної кар'єри бувшого президента. На оскарження Трумана відповів Стівенсон, що залва бувшого президента йому не є мила, але він не сердиться на нього.

Дюї упевнений в найменуванні Ніксона на кандидата на віце-президента

Вашинґтон. — Бувший нюйоркський губернатор і бувший республіканський кандидат на президента Томас Е. Дюї відвідав президента Айзенгавера і розмовляв із ним 45 мінут про закордонну й внутрішню політику. Після візити в Білому Домі Дюї заявив журналістам, що на його думку, віце-президент Ричард М. Ніксон буде знову найменований на кандидата на те саме становище, бо він є „найпридатніший віце-президент в історії ЗДА". Дюї заявив, що не наводить думки Президента в цій справі, тільки говорить від себе, хоч і порушував з Айзенгавером деякі проблеми Республіканської Номінаційної Конвенції в Сан Франсіско, яка починається 20-го серпня. Президент заявив давніше в цій справі, що погодиться на кандидатуру Ніксона, хоч і не виключає інших можливостей, які могли б заіснувати. Про Ніксона сказав Дюї, що він „здобув більшу повагу для уряду віце-президента і зробив на цьому пості більше, як будьякий віце-президент". Дюї заперечив вістку, що він сам міг би кандидувати на становище віце-президента.

Комісар поліції проти переговорів із ґанґстерами

Ню Йорк, Н. Й. — Комісар поліції в Ню Йорку Стіфен П. Кеннеді заявився проти того, щоб представники поліції брали участь в переговорах із ґанґстерськими організаціями молоді. Ця заява комісара Кеннеді саме на часі, бо недавно відбулися в Ню Йорку переговори про перемир'я між ворожими групами ґанґстерської молоді. Згідно з заключеним перемир'ям члени ворожих ґанґстерських груп молоді можуть входити на „чужу" територію не в більших гуртках як три особи. Комісар Кеннеді наказав поліції, щоб не визнавати тих умов перемир'я, бо всі громадяни мають право ходити по цілому місті, і цього не може їм заборонити жадна нелеґальна організація. „Ви не смієте входити в жадні переговори з нелеґальними організаціями", — закликав комісар поліції своїх поліцистів, які повинні завжди виступати проти всякого насилля якнайрішучіше.

ДЕМОКРАТИ ЗАКІНЧАТЬ — РЕСПУБЛІКАНЦІ ЗАЧНУТЬ

Як конвенція Демократичної партії в Шикаґо поступово зближається до її закінчення, республіканці інтенсивно приготовляються до такого самого видовища в Сан Франсіско з початком наступного тижня. На фото: голова Республіканського Крайового Комітету Лєонард Голл випробовує конвенційний „молоток", потрійним ударом якого буде відкрита конвенція в найближчий понеділок.

ДЕЛЕҐАЦІЯ УКК ВНЕСЛА СВОЇ ПРОПОЗИЦІЇ ДО РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ПЛЯТФОРМИ

Сан Франсіско, Каліфорнія. „Український Конґресовий Комітет домагається визволення України", „Делеґати УКК рекомендують визволення поневолених народів" і тим подібні заголовки появились в четвер рано в місцевих американських щоденниках, описуючи свідчення делеґації УКК перед підкомітетом для закордонних справ в Резолюційному Комітеті Республіканської партії, що від понеділка радить тут над республіканською плятформою, приготовляючи її для республіканської конвенції, що почнеться тут у найближчий понеділок. Делеґація УКК, в склад якої входять президент УКК і голова українського відділу в Дорадчому Комітеті Національностей в Республіканському Крайовому Комітеті, Дмитро Галичин, голова УКК — проф. Лев Добрянський та касир УКК — адв. Михайло Пізнак, була другою на листі 27 делеґацій від різних організацій, що зізнавала перед підкомітетом. У Сан Франсіско перебуває теж п. Іван Дужанський з Шикаґо, — член Політичної Ради УКК, який був найменований сенатором Дірксеном з Ілиной одним з заступників секретаря Республіканської конвенції. Перед підкомітетом закордонних справ, що його очолюють б. заст. державного секретаря Т. Б. Мортон і сен. Александер Смит, зізнавав від імени делеґації УКК адв. Михайло Пізнак, рекомендуючи відкинення погляду про остаточність поневолення та концепції мирного співжиття, натомість вести активну політику допомоги визвольним рухам українського та інших поневолених народів, домагатися скасування залізної заслони і вільних виборів та вживати всіх заходів для припинення імперіялізму і колоніялізму червоної Москви. Адв. Пізнак зокрема згадував про продовжування активної визвольної боротьби українським народом, покликуючись на недавню масакру 500 українських жінок большевицькими танками в Кінґірі та на два останні листи українських політв'язнів з Мордовії.

Негайно після переслухань у підкомітеті Д. Галичин передав представникам преси приготовані ним окремі пресові повідомлення про становище УКК в актуальних справах американської закордонної політики. В повідомленні сказано, що великі маси американців українського та іншого східньо-европейського походження, як і весь американський загал явно підтримував видвигнену в 1952-ому році республіканську концепцію визвольної політики, яку — на жаль — з часом заступила шкідлива для Америки і вільного світу політика співіснування. В повідомленні звернено увагу теж і на загрозу практикованої тепер політики непередрішенства, яка послаблює визвольні рухи поневолених народів і рівночасно дає большевикам арґумент, мовляв, Америці і Заходові цілком не залежить на поневолених народах. Тому то — сказано в повідомленні, яке використали місцеві газети, — теперішню політику співіснування та непередрішення повинна заступити активна і динамічна політика визволення, а Республіканська партія повинна піти до виборів під гаслом: — „Мир через національне визволення".

Відповідні пропозиції в цій справі та з окремою пригадкою України і її боротьби за волю, вніс до республіканської плятформи Алберт Герман, голова Дорадчого Комітету Національностей в Республіканському Комітеті. Делеґація УКК має ще свідчити перед іміґраційним підкомітетом республіканського Резолюційного Комітету.

Республіканці почали працю над виборчою плятформою

Сан Франсіско, Каліфорнія. Республіканська Резолюційна Комісія почала працю над своєю виборчою плятформою, яка має бути коротка, бо в ній буде говоритися про осяги й цілі Республіканської партії та буде і кілька колючок для демократів. В цій республіканській плятформі не буде багато несподіванок, коли її предложать номінаційній Конвенції в найближчому тижні. Голова Резолюційної Комісії сенатор із стейту Коннектикат Прескотт Буш заявив 100-членній Комісії, що вона мусить скінчити свою працю в суботу. Ця комісія зорганізувала 10 підкомісій, які негайно почали вести переслухання. Буш сказав, що республіканська плятформа мусить бути „коротка і чесна в відношенні до американського народу". В ній буде говоритися про позитивні справи, бо коли б республіканці хотіли говорити про всі скандали Труманового уряду, то не могли б скінчити своєї виборчої плятформи в короткому часі, хоч така плятформа була б чесна в відношенні до народу.

У ЛОНДОНІ ПОЧАЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ СУЕЗЬКОГО КАНАЛУ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДОЛЛЕС ПЕРЕВІВ НАРАДИ З ПРЕДСТАВНИКАМИ АНГЛІЇ І ФРАНЦІЇ. — КОНФЕРУВАВ ПОВЕРХ ГОДИНИ З ШЕПІЛОВИМ. — ДО ЛОНДОНУ ПРИБУВ ОБСЕРВАТОР ВІД ЄГИПТУ

Лондон. — 22 міністри закордонних справ з'їхались до Лондону на конференцію у справі Суезького каналу, яка розпочалась в четвер 16 серпня у великій залі палацу Ленкестер, де м. ін. відбулось перше засідання Організації Північно-Атлантійського Пакту (НАТО). Нарадам проводить, як господар, англійський міністер закордонних справ Ллойд. Хоч головних учасників конференції є тільки 22 (на 24 запрошених — Єгипет і Греція відмовились), проте на залі приготовано 218 крісел для членів делеґацій. Напередодні конференції, державний секретар Дж. Ф. Доллес відбув довгі наради з англійським прем'єром Іденом і міністром закордонних справ Селвайном Ллойдом, як також французьким міністром закордонних справ Піно. Він мав зустрічі також з італійським міністром закордонних справ Ґетано Мартіно, еспанським міністром закордонних справ Альберто Артахо та індійським міністром Крішною Меноном. Окрему довгу розмову Доллес перевів із совєтських міністром закордонних справ Димітрієм Шепіловим, який сам дав ініціятиву до тієї зустрічі. Розмова з Шепіловим відбулась в американській амбасаді. Як повідомляють часописи — Доллес більше слухав, а говорив здебільша Шепілов, вияснюючи совєтське становище. Після закінчення тієї наради Шепілова відпровадив американський амбасадор у Москві Чарлз Болен.

Мериторично, всі ці розмови є тільки підготовою і вияснюванням ґрунту. Позитивною рисою, яка настроює оптимістично, є — зазначають коментатори — ствердження факту, що всі без винятку учасники конференції, а навіть і сам Єгипет, відчувають, що теперішня ситуація в Суезькому каналі не може залишитись без ніяких змін і що „треба щось зробити". Пакістанський міністер закордонних справ, Хамідул Хук Чоудґурі, який прилетів до Лондону безпосередньо після довгої розмови подорозі в Каїро з Ґамалем Нассером, поінформував, що названий єгипетський президент - диктатор „не противився б створенню тіла, яке репрезентувало б усіх користувачів каналу й було б дорадчим органом єгипетської адміністрації каналом". Хоч це з одного боку вказує на схильність Нассера піти на якусь співпрацю з міжнародним органом, покликаним до життя для справи Суезького каналу, проте водночас Нассер стоїть на становищі, що тільки сам Єгипет може адмініструвати Суезьким каналом, як своєю власністю, а три західні великодержави займають одностайне становище, що суверенна власність всього Суезького обширу, який знаходиться на єгипетській території, це одна справа, а сама адміністрація каналом — друга. Концепцією державного секретаря Доллеса є „відполітивати" Суезький канал, себто зувати" Суезький канал, себто поставити його торговельно - технічну адміністрацію на цілком аполітичній діловій базі, незалежній від актуальних міжнародних проблем і державної політики та господарських потреб Єгипту. Така адміністрація внеможливила б будь-яку „дискримінацію" у відношенні до будь-чиїх кораблів, себто допустила б повну свободу плавби каналом для всіх кораблів.

Як добрий знак для Лондонської конференції пояснюється несподіване прибуття туди найближчого політичного дорадника Гамаля Нассера, летунського старшини Алі Сабрі, який звернувся був в останній хвилині до англійської амбасади в Каїро з просьбою дати йому візу до Англії. Йому негайно дали візу і перевезли англійським військовим літаком. У Лондоні вже був один єгипетський обсерватор, майор Салем, недавній міністер для справ Судану, потім міністер преси й інформації. Таким чином Єгипет стоятиме у тісному контакті з конференцією через авторитетних членів „революційної ради", яка формально все ще є керуючим державним органом в Єгипті.

Араби проголосили 24-годинний страйк протесту

Каїро. — 24-годинний генеральний маніфестаційний страйк мав розпочатися опівночі з середи на четвер, себто докладно в тому часі, коли в четвер вранці у Лондоні мали відкрити конференцію 22-х держав у справі Суезького каналу. Демонстраційний генеральний страйк має охопити всі арабські країни, але головно Єгипет. За винятком обслуговування корабельного руху Суезьким каналом, шпиталів, водопроводів і електрівень, всі крамниці, установи й підприємства мають бути закриті. „Конґрес визволення мусульманських народів", який спонзорує тому страйкові, видав проклямацію, яка вправді повна демагогічних фраз проти західніх держав, проте закликає до спокою та перестерігає перед будь-якими провокаційними актами насильства. Часописи звертають увагу, що єгипетському урядові особливо залежить на тому, щоби тепер не провокувати Заходу. Кульмінаційною точкою демонстрації має бути 5-хвилинна „жалібна мовчанка" — з приводу нібито замаху західніх держав на суверенні права Єгипту.

В СВІТІ

● **У липні цього року** втекло зі Східньої Німеччини до Західньої 14,353 осіб у порівнянні з 11,994, які втекли були в червні ц. р. За перших сім місяців ц. р. втекло на Захід 99,855 осіб, але частина вернулась назад (на схід вертається коло 500 осіб місячно). В Західньому Берліні живе коло 40,000 утікачів, яких не визнано за політичних утікачів із правом на допомогу. Допомогу дістають від Західнього Берліну 26,500, — решта масово виїздить до Західньої Німеччини, де дістає працю.

● **Австрійський канцлер** Юліюс Рааб збирається поїхати з офіційними відвідинами до західньо - німецького уряду в Бонні. Це буде перша подорож австрійського канцлера до Німеччини від часу, коли останній передвоєнний австрійський канцлер Курт Шушніґ поїхав був до Гітлера з невдалою місією рятувати самостійність Австрії.

● **Совєтська преса** закидає Державному Департаментові, що він відмовився дати візи американським журналістам до червоного Китаю через те, що, мовляв, „правдиві" відомості про теперішній стан в Китаї пошкодили б становищу американського уряду, який не хоче допустити тієї країни до Об'єднаних Націй.

● **В Альжирі французи** знову зазнали дошкульної воєнної поразки: велика французька стежа потрапила в партизанську засідку між містечками Омаль і Медеа, при чому 20 французьких вояків, разом із капітаном і поручником, згинули, кількадесят було ранених і 25 дістались в полон до партизанів. Французи замовчали цю подію.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАРІД МАЄ СВІЙ РОЗУМ

Партійні конвенції і вся передвиборча кампанія, з одного боку, а постава американськомо народу, з другого, є кожночасним справді клясичним прикладом незрівняної американської системи і доказом високої суспільно-політичної виробленности народу. Конвенції і виборча кампанія не завжди належать до приємних. Вони бо приносять дуже багато перебільшень в обидвох напрямках, позитивному для себе і негативному для опозиції, але саме тому вони є добрим фільтром усієї внутрішньої і зовнішньої політики країни, а рівночасно добрим стимулом для її розвитку й поліпшень. Це можливе тільки тому, що нарід має свій розум, що він слухає всіх орацій та читає всілякі твердження і запевнення, але вміє сам холодно й тверезо оцінювати все почуте й прочитане, вміє відділювати пропагандивну полову від зерен правди і робити правильні висновки під час самих виборів.

Цього тижня відбувається конвенція Демократичної партії в Шикаго, а в наступному тижні відбудеться така сама передвиборча конвенція Республіканської партії в Сан Франсіско. Дотеперішній перебіг демократичної конвенції був справді великим видовищем, але відносно малим аргументом для здобуття голосів у виборах. „Якщо б Демократична партія не мала що більше запропонувати виборцям цієї нації, як тільки зміст ключової промови та фільми, що її попередив на конвенції в понеділок ввечері, то достойники цієї партії зробили б добре, якби звинули свої шатра і мовчки розійшлись" — твердить у редакційному коментарі безпартійний „Н. Й. Таймс" з 15-го серпня. Хто мав нагоду слухати тієї ключової промови, як і деяких інших виступів, міг легко прийти до такого самого переконання. Проте, на цьому демократична конвенція не закінчилась, і це далеко не є все, що вона видвигне на осуд і оцінку народу. Демократи не є одинокі, що вміють влаштовувати конвенційний цирк, бо в цьому відношенні з ними з більшим або меншим успіхом конкурують теж і республіканці. Все ж таки дотеперішні виступи на демократичній конвенції заслуговують на деяку увагу.

Губернатор Клемент, що виголошував головну промову, виявився надзвичайно добрим оратором. Форму і спосіб виголошення його промови можна б вважати за шедевр ораторського мистецтва. Але саме ораторство і самі слова ще далеко не переконують. Тим часом у змісті тієї промови не було ані переконливої, речової критики республіканської адіністрації, ані відповідного насвітлення безсумнівних демократичних заслуг і досягнень, ані нових ідей і кличів, які могли б здобути виборця. Головною бо метою тієї і деяких інших промов на демократичній конвенції було — виходило б — бажання бити республіканців і теперішню республіканську адміністрацію, а цього ще замало, щоб перемогти у виборах. Тому то загальна публічна опінія та її реакція на такі виступи охолоджує партійних лідерів, вимагає від них переконливих арґументів і доказів, а не тільки крилатих слів.

Подібного можна очікувати й від республіканської конвенції, хоч Республіканська партія є дещо в іншому положенні. Вона бо є при владі і тим самим вже з природи речі спростовуватиме демократичні обвинувачення фактами і доказами із своєї політики за останні чотири роки. А проте й республіканські діячі „заганяються" в своїх закидах проти демократів, як це, для прикладу, зробив свого часу віце-президент Ніксон, що пішов аж так далеко, що на шкоду власній партії закидував демократам „зрадництво".

В кожному разі, обидві партійні конвенції, демократична і республіканська, є в першу чергу типовим для американців дуже голосним і атракційним видовищем, яке й становить відповідне тло для таких серйозних справ, як ухвала політичної плятформи та вибір кандидатів на президента і віце-президента країни. В інших країнах і системах таке тло могло б бути туманом, за яким нарід не міг би побачити правди і світу Божого, але в Америці, в обставинах виробленості американського народу, це тло грає ролю власне того фільтру, крізь який впродовж передвиборчої кампанії переходить вся політика країни і з якої у виборах виходить цей уряд народу, через нарід і для народу, яким доля поблагословила цю країну. Це можливе тільки тому, що нарід має свій розум.

Так нам і треба ставитись до теперішніх конвенцій, до всієї передвиборчої кампанії і опісля до виборів. Треба уважно і критично прислухуватись усім голосам, але не можна кожного голосу, звідки він не походив би, брати в такій кампанії за добру монету, а тільки зіставляти його з фактами та виробляти собі власну опінію, виробляти собі власне політичне сумління, яке допоможе нам винести відповідне рішення у виборах. За кого голосувати — це індивідуальна справа кожного громадянина, але головне, щоб він голосував, бо це вже є справа країни та її майбутнього.

ЛИСТУВАННЯ З МОСКВОЮ

Вирішивши, що воєнний зудар був би вже в теперішньому часі для большевиків небезпечний і що тому треба дістати „передишку", післясталінські правителі придумали цілу низку тактичних способів, які викликали б враження „співіснування". До цих тактичних засобів вони долучили ще новий винахід — безпосередні „приятельські" листи большевицьких „колективних диктаторів" до президента ЗДА. Властиво, то тільки два большевицькі верховоди почали висилати такі письма, адресовані просто до Д. Д. Айзенгавера: совєтський маршал Георгій Жуков, який нібито має моральне право звертатися до президента ЗДА з титулу їхнього знайомства в 1945 році у Берліні, і другий маршал без військової освіти, яку йому у військовій кар'єрі заступив партійний стаж, Ніколай Булґанін, який пише до Президента з титулу свого формального прем'єрства в СССР. Листи Жукова ніколи не були оприлюднені. Ширшому загалові невідомо теж, скільки властиво їх було. В одному з них Жуков звертався до Президента в імені одного полковника, комуністичного партійця, малолітній синок якого втік до Західнього Берліну і, наговоривши неприємних для свого тата та большевицького режиму речей, поводився одночасно так глупо, що дійсно видно було, що це — незрілий дітвак, який не приносить своєю особою ніякого цінного дарунку Заходові. Зате Булґанін розпочав своє листування незабаром після Женевської конференції „на вершинах" нібито у строго діловій і надзвичайно поважній справі, вартій безпосереднього листовного контакту між головами двох найбільших потуг світу: у справі міжнародного роззброєння.

Формальну притоку Булґанінові до першого листа дала пропозиція Д. Д. Айзенгавера, зголошена на згаданій Женевській конференції, про обмін військовими даними і про обосторонне право робити фотознімки військових об'єктів в ЗДА і СССР з літаків. Большевики не дали ніякої відповіді на ту сенсаційну пропозицію Президента зараз у Женеві, бо — хоч там же, у Женеві, був також військовий фахівець Жуков, совєтський військовий міністер, вони видно вирішили перевести над тим пляном детальну аналізу щойно після повороту до Москви. З нинішньої перспективи і в сумі всіх пізніших большевицьких заяв, видно, що Москва рішила вже тоді відкинути пропозицію Айзенгавера. Інакше й не можна було сподіватися, і відмова СССР є тільки логічним висновком всієї совєтської системи правління, хворобливо вразливого на пункті військових таємниць, патологічно підозріливого щодо „шпигунства" всяких „чужинних аґентів" і прив'язаного до своєї залізної завіси, як до невідлучної частини своєї державної системи. Але, замість відразу відповісти „ні", большевицькі диктатори застосували тактику зволікання, викрутів і таких застережень, які давали б вихідну точку для дальшого листування. Таким чином у першому своєму листі 19 вересня м. р. Булґанін протиставив проєктові інспекції летунством — проєкт встановлення контрольно-інспекційної системи на ключових комунікаційних пунктах — шляхах, залізничних вузлах, у портах і на летовищах, як кращої, мовляв, ґарантії проти несподіваної атаки збоку контрольованої держави. Діставши відповідь Президента з 11 жовтня, яка в принципі приймає булґанінський проєкт, але тільки як поширення пропозиції Президента про контролю летунством, Булґанін раптом 25 січня ц. р. запропонував З'єдиненим Державам „пакт приязни і співпраці", який Айзенгавер відкинув, пригадавши Булґанінові, що спільна приналежність до Об'єднаних Націй поручає вже всім членам цієї організації „приязнь і співпрацю", і що не треба „віддаватися омані, що одним помахом пера можна осягнути висліди, яких насправді можна осягнути тільки наслідком зміни духа!" 1-го лютого ц. р. Булґанін завернув назад до Айзенгаверового пляну про „відкрите небо", тавруючи його, як джерело „ще більшого страху і підозріння". На це Президент запропонував 1-го березня, що, задля зменшення того „страху", треба змагати до „піддання під контролю загрози від ядрової зброї". 6-го червня ц. р. Булґанін придумав нову штуку: написав листа до Президента з пропозицією відтягнути з Німеччини американські і совєтські війська. Президент відповів, що цієї проблеми не можна розглядати окремо від справи об'єднання Німеччини, і пригадав, що на Женевській конференції всі її учасники погодились, що Німеччину треба об'єднати на принципі вільних виборів, після чого совєтський уряд кинув те порозуміння до коша.

На цьому покищо ввірвалась та кореспонденція. Як уже видно з наведеного вище короткого переліку, вона не мала найменшої вартости. Вона тільки принесла моральну й політичну шкоду, бо дала нагоду большевикам використовувати те листування для творення омани, начебто дійсно існує між Сходом і Заходом „коекзистенція". Самий факт, що Булґанін дістає листи за підписом президента З'єдинених Держав, та ще із таким прізвищем, як Д. Д. Айзенгавер, це для большевиків знаменитий пропаґандивний арґумент: ось бачите, навіть Америка, навіть сам Айзенгавер ведуть з нами переговори і співпрацюють. Большевицькі листи саме в справі роззброєння були свідомим лицемірством, бо вони прийняли твердий принцип, логічно достосований до їхньої державної системи, — не погодитися ні на яку міжнародну контролю зброєння і роззброєння; знаючи водночас, що Америка ні на яке інше роззброєння, як тільки контрольоване спеціяльним міжнародним апаратом не піде, Москва наперед знала повну безвартісність такого листування для цієї конкретної справи. Тепер — пишуть американські часописи — нема вже чого далі торочити її, бо обидва діяметрально суперечні становища цілком ясні. Але можна сподіватися, що большевицькі пропаґандивні специ придумають нову „ділову причину", яка дасть змогу вислати нового листа Президентові ЗДА за підписом одного колективного диктатора.

В Москві знають, що, згідно з куртуазійно-дипломатичними звичаями, голова одної держави має відповісти голові другої держави, якщо ті держави втримують дипломатичні взаємини. І тому й наш Президент відписує на листи Булґаніна, дармащо у Білому Домі напевне відомо, що загал американського громадянства ставиться до того обміну листами дуже неохоче і насторожено. І коли б американська дипломатія придумала спосіб, яким можна було б отому листуванню покласти остаточно край, щоб далі не ширилось баламутство, то це було б дуже добре. Бо це ніяка честь для президента З'єдинених Держав, для цієї країни і для її громадян листуватися із злочинцями та рабовласниками, хоч би і з титулами прем'єрів чи генералів.

Мілена Рудницька

ФРАНКО І УКРАЇНСЬКЕ ЖІНОЦТВО

Нема між українськими письменниками й науковцями, між українськими творцями й мислителями, політичними діячами й духовими провідниками, нема між великими українцями другого, що мав таке близьке відношення до емансипаційних прагнень українського жіноцтва, як Іван Франко. І нема поруч Франка другого, якому українське жіноцтво було б зобов'язане до більшої вдячности за його повне зрозуміння і поваги ставлення до цих емансипаційних прагнень та за його активну в них допомогу.

Франко-історик знав усі страждання, що їх українська жінка зазнала на історичному шляху. Про ці страждання, про „тисячолітні ридання" української жінки, про „руськії сльози жіночі", що лилися в усіх періодах нашої бувальщини, „чи в половеччині, чи в князівській удільщині, чи то в козаччині, ляччині, ханщині, панщині", говорить Франко-поет найтеплішими словами, словами м'якости, співчуття і жалости.

Франко-соціолог і проникливий спостерігач суспільних процесів знав докладно невтішне становище української жінки своєї доби. Він знаменито знав, що суспільний порядок, закони й звичаї присуджують жінку до животіння. Але Франко не тільки знав і розумів причини соціяльного, економічного й юридичного пригнічення жінки, він також своїм серцем відчував її недолю, переживав її, уболівав над нею. Тому постулят емансипації жінки, постулят належного жінці місця в родині і житті народу — це для Франка не теза партійно-політичної програми, а органічна частина його суспільного світогляду.

Чи не характеристична річ що одна з перших фолкльорних праць Івана Франка має за тему недолю жінки селянки? Маємо на думці виготовлений Франком збірник жіночих народних пісень, що вийшов у 1883 році в Львові накладом „Зорі" під заголовком „Жіноча неволя в руських піснях народних". „Жіночими невольничими псальмами" називає Франко ці пісні і твердить, що вони „безперечно найкращі, як щодо змісту, так і щодо форми, з усього, що колинебудь витворила наша фантазія народна, крім хіба деяких дум історичних". „Як твори народної лірики, многі з них можуть сміло рівнятися з найдосконалішими цього роду творами всіх часів і народів" (стор. 5). Так високо цінував Франко поетичну творчість української селянки. Він здебільша сам ці пісні з уст народних записував і в згаданій брошурі упорядкував їх за тематичним принципом та додав до них обширні коментарі.

Питання „жіночої неволі", „жіночої кривди" не переставало цікавити й непокоїти Франка й пізніше. Він вертається до нього раз-у-раз у своїй науковій і літературній творчості. Зокрема його думки кружляють довкола найболючішої і найдражливішої з погляду особистої і суспільної моралі проблеми: проблеми покритки. У зв'язку з цим він пише в половині 90-х років студію, що мала бути габілітаційною дисертацією, про Шевченкову „Наймичку".

Іван Франко розумів значення національно свідомого жіноцтва для розвитку нації. „Не потребую чейже доказувати ваги жіноцтва в розвою національної свідомости й національної літератури. Жіноцтво з природи своєї більш консервативне, більш держиться форми й вважає на форму, ніж мужчини. Ідеї, погляди, уподобання і привички, вносні вихованням, домашньою традицією, довше держаться серед жіноцтва, ніж серед мужчин. Наше жіноцтво до половини XIX віку виростало без рідної традиції. В Росії воно змалку переймалося московщиною, у нас польщиною. Через жіноцтво загніжджувалася в українські домашні огнища там московська, тут польська псевдоаристократичність, нехіть і нетолеранція до свого рідного, байдужість до українства. Той погубний дух висисали з матірнім молоком молоді покоління української інтеліґенції". (Іван Франко, Молода Україна, Частина перша, Українсько-Руська Видавнича Спілка, Львів 1910, стор. 46). Тому Франко щиро радів появою гурту молодших українок, що виступили у 80-х роках „під стягом української мови і нових демократичних і народнолюбних ідей". „Відтепер можна було надіятися кращого, швидшого росту нашого розвою і ця надія, не зважаючи на всі переміни політичних констеляцій, не заведа".

Іван Франко має на думці очолюваний Наталією Кобринською гурт піонерок жіночого руху. Цьому гуртові він подав свою помічну руку і підтримував його довгі роки своїм авторитетом і досвідом, радою і ділом. Під Франковою опікою ставив український жіночий рух свої перші кроки.

У 80-х і 90-х роках Франко часто друкує статті на жіночі теми в часописах, яких він був постійним співробітником чи редактором, щоб популяризувати ідеї жіночої емансипації, або щоб прийти на допомогу жіночим організаційним починанням. Коли Наталія Кобринська заходилася в 1884 році коло заснування в Станиславові першого жіночого товариства, Франко служив їй порадами і сприяв цьому починові. Він зв'язував навіть з ним деякі літературні й видавничі пляни, бо Кобринська задумувала створити при жіночому Т-ві видавничий фонд. Хоч з надій, покладених Кобринською і Франком на Станиславівське товариство, нічого не вийшло, але з їх співпраці зродився згодом жіночий альманах „Перший Вінок", що — за словами Франка — був найкращою і найбагатшою змістом книжкою 80-х років.

З усіх прислуг, що їх Іван Франко віддав українському жіночому рухові, найціннішою і найтривалішою, з погляду як громадського, так і культурного, була власне його співпраця в редаґуванні „Першого Вінка". Ні на титуловій карті книжки, ні в її тексті співробітництво Франка не відзначене ні одним словом, проте нема сумніву, що його заслуги в справі видання „Першого Вінка" були величезні. Йому належить велика частина організаційної і майже вся технічна редакторська праця. Він разом з Кобринською розшукував співробітниць і дбав за збирання матеріялів. Він приєднав до співпраці Олену Пчілку і разом з нею гурт наддніпрянських авторок. Після збирання матеріялів на плечі Франка впало фактичне редакторство альманаху. Він оформлював матеріяли, себто справляв їх, скорочував або й зовсім відкидав, він встановлював порядок статтей у збірнику, він був також мовним редактором і коректором книжки. За Кобринською залишається виключна заслуга в ідеологічній поставі жіночого питання, але сама вона признавала, що без допомоги Франка книжка ледве чи була б побачила світ. Так зродилася зовсім небуденна, просто революційна на ті часи літературна поява, революційна і самим фактом, що авторами праць були тільки жінки, і пропаґованими в збірнику ідеями жіночої емансипації, зокрема дуже сміливими статтями, що вийшли з-під пера Кобринської. В історії українського жіночого руху „Перший Вінок" має просто епохальне значення: це був перший виступ українського жіноцтва в обороні своїх прав.

Дружні взаємовідносини І. Франка з сучасними йому діячками й письменницями — це окремий, дуже цікавий розділ. Молоді адептки української літератури мали в ньому справжнього протектора. Він розбуджував їх зацікавлення до письменства, підбадьорював до самооборони, давав відповідну лектуру, одних заохочував збирати етнографічні матеріяли, інших — робити переклади з світової літератури, а тим, що мали літературний талант, промощував шлях у літературу, виправляючи й друкуючи їх твори. Під його впливом гурт молодих жінок береться до серйозної праці. А треба пам'ятати, що були це часи, коли — як писала Кобринська — „несвідомість і глупота вважалися жіночою чеснотою". Найвидатніші жіночі постаті Франкової доби, щоб поруч Наталії Кобринської назвати ще тільки Уляну Кравченко й Анну Павлик, гордилися приязню поета.

Ось короткий перелік причин, з яких українське жіноцтво зобов'язане Іванові Франкові до особливої вдячности.

Євген Онацький

УЖЕ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВИЇЗДИТИ...

Енерґійна протиакція Української Центральної Репрезентації в Арґентині совєтській кампанії за поворот „на родіну" дала належні наслідки: на пароплав „Коррієнтес", що мав 9-го серпня везти до Одеси черговий транспорт українських і білоруських „поворотців", з'явилося тільки... 18 осіб. Це — замість тисячок попередніх транспортів. Запроєктовану на цей день чергову маніфестацію українців із транспарентами і гучномовцями відкликано, бо задля тих 18 осіб не варто витрачатися та відривати людей у будень від їх звичайної праці.

Зрештою, вже й на попередній транспорт, що від'їхав на „Сальті" 11-го липня, понад сорок осіб, що зголосилися були на від'їзд і закупили собі квитки, в останній момент не з'явилися на пароплав, бо переконалися в безглузді „міняти свободу на неволю".

Велику сенсацію викликала також молоденька дівчина Ганна Левчук, що в Ґенуї по дорозі до Одеси, звернулася до капітана корабля „Сальта" з проханням зв'язати її з арґентинським консульством, бо вона, мовляв, не хоче їхати до СССР. Арґентинські часописи широко розписувалися про цю подію, бо вона таки дійсно варта уваги. Поперше, Ганна Левчук, як виявляють світлини в часописах, досить таки гарна дівчина. Не зважаючи на свої п'ятнадцять років, вона виглядає на цілком дозрілу кінематографічну „зірку". До того ж і характером має вона визначатися не абияким, коли, зорієнтувавшись у справжньому характері подорожі, не завагалася вжити рішучих заходів, щоб вийти з ризиковної ситуації, в якій опинилась.

Ганна Левчук народилася вже в Арґентині. Батько її приїхав до Арґентини 28 років тому і працює столяром. За його словами, великих симпатій до СССР він ніколи не мав, вертатися „на родіну" не хотів і „політикою" не цікавився. Натомість його жінка, Ганнина мати захопилася „радісним життям" під Совєтами і, вчащаючи кілька років до „Українського клюбу ім. Бєлінського", брала з собою завжди й маленьку Ганну, яка виростала фактично в комуністичному оточенні. Коли розпочалася совєтська кампанія за поворот „на родіну", мати вирішила, що перед Ганною розкриваються широкі обрії, і то тим більше, що в тім же клюбі ім. Бєлінського познайомилися вони з молодиком, який, виїздячи одним із попередніх транспортів, освідчився Ганні і обіцяв побратися з нею, коли вона теж поїде „на родіну".

Проте, батько не погоджувався відпустити Ганну. І сам також не хотів їхати. Почалися домашні сцени. Життя в родині Левчуків, як оповідає тепер батько, зробилося зовсім „нерадісним". Доходило до того, що жінка обвинуватила старого Левчука перед поліцією, що він її б'є і загрожує вбити. Старий мусів відсидіти три дні, поки справу вияснили. Зрештою, щоб мати спокій батько погодився підписати папір, що він погоджується на виїзд Ганни (вона ж — неповнолітня і без батькового дозволу не могла виїхати).

— Я підписав, бо знав, що засобів у нас не вистачить, щоб заплатити за її проїзд, — виправдувався він потім.

Але засоби на проїзд випстарався Ганні Левчуківні, як і іншим незаможним „поворотцям", отой самий „Український клюб ім. Бєлінського". (Тутешні комуністичні організації мають звичай називатися „українськими", але зверху прикрашатися іменем обов'язково якогось московського письменника, чи діяча. Так, „Український клюб ім. Т. Шевченка" був пізніше переіменований на „Український клюб ім. М. Горького"!

Ганна поїхала. Мати справила їй гарне придане. Накупила елеґантних суконок, і дівчина, що вчилася в Арґентині на цивільного пілота, сміливо вирушила в далеку дорогу, — хоча, може бути, летючки, написи на транспарентах УЦР, попередження та пересторогп з гучномовців і викликали в ній якісь сумніви...

У дорозі ці початкові сумніви ствердилися. Ганна сконстатувала, що всі „поворотці" їдуть „додому" не як вільні

(Закінчення на стор. 3-ій)

Напливає і кладеться тінь
з обрію, де фіолетний глиб.
За вікном у тиху вечорінь
осипається відцвіття лип.

Голова схиляється до рук —
не здолати дум важенних брил.
За вікном твоє на мертвий брук
осипається відцвіття крил.

В. НИЖАНКІВСЬКИЙ

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(55)

Кость Кисілевський

НАУКОВІ ПРАЦІ ІВАНА ФРАНКА

У листах Драгоманів пропаґував не соціялізм, але щирість, простоту, відвагу висловлювати свою думку та виконувати прийняті національні обов'язки. Він доказав галичанам іґноранцію в справі загальнолюдської освіти, незнання основних питань соціологічного характеру, брак начитання. Політичні процеси отвирають очі молодих людей на потреби праці від основ. „Громадський Друг" від 1878 р. почав свій гострий курс проти рутенства, але конфіскати убили його. Тоді Ю. Романчук розпочинає видавництво дуже хосенної популярної газети „Батьківщина". У 1880 р. відбувається перше віче у Львові, що було насичене рутенством, але рівночасно дало початок до всенародного вічування. В Росії після вбивства Александра II починається важка реакція за Александра III. Все ж таки „Кієвская Старина" дає змогу друкувати в російській мові науку і літературу. В Галичині виступають молоді з новим розумінням задач літератури, а саме вірного зображення життя образами, огрітими власним чуттям, надиханими глибшою ідеєю. Мальовано сільське життя. Молоді письменники не зупинялися перед ніякою драстичністю, малюючи нужду й патологічні типи. Між замітними новими письменниками стрічаємо імена Івана Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, Бориса Грінченка, Олександра Кониського, Олени Косачевої, Лесі Українки, Наталії Кобринської, Старицького, що друкують свої твори в Галичині. Накінці Франко дає гарні характеристики зовсім молодих тоді письменників, як Ольги Кобилянської, М. Коцюбинського. В. Самійленка, В. Стефаника, М. Черемшини...

Обидві історії літературних явищ стали цінною синтезою, джерелом глибоких думок, оцінок, хоч не зійшли зі становища нарисів. Та проте на них виховалась і виростила свій літературний світогляд тодішня українська молодь. В тому велика заслуга Франка.

В ділянці фолкльору Франко має теж незрівнянні заслуги. У передмові до „Галицько-руських приповідок" (Етнографічний Збірник т. 16. з 1905 р. пише: „Особливо велику силу того скарбу зібрав я в роках 1880-02, коли я, потерпівши розбиття своєї кар'єри у Львові, на якийсь час осів був на селі і займався селянською роботою". „Із тюрми я виніс також невеликі збірники приповідок із Крехова, Ботятич, Рогатина, Городка, Янова та ін. Та особливо багато інтересного матеріялу я записав у коломийськім арешті 1880 р.; тут постала багата збірка приповідок із Ценева, списана з уст К. Батовського, не менше багата з уст І. Васильківського, міщанина з Коломиї; коломийську збірку я доповнив ще пізніше в часі моїх побутів у тім селі; в арешті постали також невеличкі збірочки з Матіївець, Гвіздця, Богородчан, Туглукова та інших покутських місцевостей, записувані від різних принагідних арештантів. Побут у Скваряві коло Жовкви літом 1889 р. придбав мені збірочку тамошніх приповідок."

Франко звертається до „всіх любителів нашого народу і його гарної образованої та многовіковим досвідом збагаченої мови" з проханням не покидати й далі своїх заходів коло збирання тих коштовних перлин. Він упорядкував проповідки за темами поазбучно, додаючи всюди місце запису, коментар, нумерацію, паралелі, зберігаючи оригінальність говору. Приповідки обіймають Галичину, а часом перевищають втроє або вчетверо Номисову збірку з цілої України.

В студіях над українськими народними піснями він підкреслив велику вартість народної пісні, називаючи її одною з найцінніших наших перлин і одним з предметів оправданої нашої гордости. „Це найхарактеристичніша і найліпша поява українського народу на культурно-історичній сцені". Його метою „вистудіювати знайдені тексти в порівнянні з текстами сусідів, збагнути зв'язок пісні з життям і його інтересами, з історією, національною свідомістю і соціяльним почуттям."[1] Свій дослід він розбиває на поодинокі пісні за чергою: про Штефана воєводу, Івана й Мар'яну, батька, що продає дочку турчинові, брата, що продає сестру, про турчина, що купує сестру-полонянку, про тещу в полоні у зятя, плач невільниць, степову сторожу, смерть козака в степу, смерть королевича в битві з турками, викуп з неволі, пісня про Байду, уривки пісень про татар і турків. Роргляну вшись в сербських і болгарських піснях з такою тематикою, він доказує їх південно-слов'янське походження.

[1] І. Франко. Студії над українськими піснями, 170 стор.

О. Чернова

КИЇВСЬКА ШКОЛА НА ДЖАМЕЙЦІ

Про те, що артист-маляр Людмила Морозова має свої кляси рисунку і малярства у Мистецькім Товаристві десь на Джамейці, авторові цього нарису і багатьом ще було відомо. Однак ближче про характер того товариства, його життя, працю та місце у нім згаданого мистця, мало хто знає. А цікавить це багатьох. Натуральна цікавість — тож Квінсбороське Товариство є місцем, де Людмила Морозова уперше стала на новому березі, як така. Це, так би мовити, місце культурної інвазії представниці Київської Школи у Новому Світі. Тож звідти саме вона, утвердившись на новому ґрунті, почала виходити у ширші мистецькі кола Америки, і у місцевій пресі Лонґ Айленду почало появлятись її ім'я.

Можливість ознайомитись ближче із всім, що торкається товариства і праці у нім Л. Морозової, виникла у зв'язку із виставкою школи Морозової у Квінсборо Сосасти оф Арт на Джамейці, яка відбулася ще в травні ц. р. Виставлено було праці учнів Морозової й п. Р. Бруса. Всього праці 33-ох студентів, у числі 139 образів і рисунків.

Крім цього, самі професори виставили по кілька праць — п. Брус три краєвиди і Морозова сім образів, у тому три нові, надзвичайно цінаві портрети.

* * *

Перед українським широким загалом Ню Йорку Морозова зарепрезентувалась збірною виставкою своїх праць цього року, що її влаштувала спільно із скульптором С. Литвиненком. Ця виставка, рекордова за числом відвідувачів, спопуляризувала ім'я Морозової та викликала симпатії та признання серед людей, які відчувають мистецтво, приймають його серцем і душею без фахового критицизму. Ці глядачі, які нераз повторно відвідували виставку, проявляли живе зацікавлення особою артистки, її працею на новому ґрунті.

Треба багато терпеливости, зрівноважености, правдивого таланту і просто фізичної сили для того, щоб дійти признання, не поступившися від засад і зберігаючи своє обличчя. Всім цим Морозова наділена від природи у великій мірі. До того її зичлива щира вдача, безкомпромісова правдивість у відношенні до мистецтва звертають до неї серця кращих людей в новім оточенні.

З розмови після виставки передо мною постали всі обставини її життя від самого початку — отой образ походу від нічого до успіху досить високого ступня на шляху до здобуття позиції. Не так гладко і легко все йшло. Треба було досить самовідречення, тяжкої упертої праці, не обходилося, як завжди, без сутичок із амбіціями інших, з тенденціями довести до компромісу чи просто підпорядкування. Але Морозова, як справжній мистець, йде тільки правдою і находить співзвучні елементи. Склад її студентів є тієї самої категорії людей, люди, які шукають правди у мистецтві і щиро його люблять. Короткі розмови із учнями різного віку від молоденьких до зовсім старших одразу виявляють оте духове спорідненя із учителькою.

Школа Морозової тверда. Вона вимагає дисципліни, упертої праці, поважного ставлення до неї, не толерує зарозумілости самозахоплення, прохолоджує здоровою зичливою критикою. Учні це приймають, що особливо слідно у їх відношенні до відзначень і нагород. Учні спиняються перед своїми нагородженими працями із певним виразом сумніву. Вони поглядають на учительку, для них важливо, чи вона схвалить визначену нагороду.

Відзначень і нагород було досить — кольористі стяжки яскравіли на образах, притягаючи увагу глядача. Деякі нагороди одразу здаються слушними, деякі насувають думку про настроєвість суддів. Їх на цей раз було двоє: пані Суддя і пан Суддя. Першорядні, наче, знавці. Пані Суддя відразу нашорошилась, спинившись перед кутком майбутніх студентів, тобто дитячим. Вона почала сумніватися — діти, мовляв, не можуть так працювати. Мало присмности почути учительці таке на початку. Потім судді пішли нагору, де виставлені також праці самої Морозової. Не знати, що вони там говорили, але пані Суддя вернулась зовсім змінена і вже із вірою у дитячий куток, на якому також заясніли стяжки відзначень.

На одному перша нагорода. Це кошичок із квітами. Суну носа у каталог, а там стоїть — Юрко Савицький. Отаке. Це ж один із тих добродіїв, що так солідно походжали, обмінюючись фаховими заввагами. Морозова мене із ними познайомила: їм по десять, одинадцять років — наймолодші українці у школі Морозової — Янцевич і Савицький. Далі юначка і юнаки — Наталка Погребинська і Гліб Гаюк, а ще є пані Діденко. Це всі. Гліб дістав відзначення, а Наталка відзначення за голову хлопчика та третю нагороду за портрет мами. Спостерігаю лавреатів. Гліб то навіть не спинився коло свого відзначеного твору, а пробіг із ніяковою міною. Наталка із своїм приятелем стоїть коло свого. Гратулюю, а вона тільки ручкою махнула. Вона ставиться скептично, в ній вже запалено священний вогонь вічної незадоволености мистця, жива свідомість труднощів шляху до досконалости і до вершин в межах даного Богом таланту. Учителька вміє викликати цю свідомість — запорука успіху на шляху до удосконалення. Ні, Наталка не попадає у захоплення, вона заклопотана і поважна. Молоде життя має свої турботи. Ще на іншому полі здобула вона саме перемогу — вона виграла вибори у школі і пройшла у Говерніґ Канцл Ірвінґ Скул. Тепер їй приділено уряд Секретаря Трафіку. Журиться, як би вив'язатись добре, тож вона одна українка пройшла і тому теж свідома своєї відповідальности.

Але із спротивом проти суддів довелося також зустрітись, і то яктивним і гострим. Його виявила передо мною одна особа років на вісім, сестра талановитої учениці Варвари Ейхлер. Вона із таким обуренням розказала мені про недовір'я пані Судді до автентичности її творчости, що я подумала — як то добре, що то не я судила...

* * *

А тепер деякі зовнішні деталі про місце інвазії Морозової на новім континенті. Вони своєрідні і характерні.

На запрошенні на Виставку докладна адреса, за якою без докладних допитів близьких сусідів (дальші дають тільки туманні напрямні, що їх шукач має і сам) нічого не можна знайти. 155-та вулиця збиточно заховалась. Вона вже й не вулиця, а хвостик колишньої вулиці, прикороченої новими розбудовами. Дім, до якого прямуємо, також заховався так, що підходячи до місця, де має бути число 90-22, нічого не бачиш і настає переляк, чи то знову не помилка. Дім видно тільки тоді, як підійти у його рівень. Він одразу викликає зацікавлення його походженням й історією. Хідника перед ним у відрізненні від сусідів нема, є брук, який переходить в цементову підлогу виставкової залі. Двері відчинені і з вулиці вже видно образи.

Мила пані пропонує книжку відвідувачів. Розписуюсь і розглядаюсь. Де то я власне опинився? Кольори, настрої, інтерпретації тем, таке щось близьке, рідне. Одразу видно керуючу руку вихованиці Київської Школи.

Нагорі ще більше по-київському, бо там виставлені праці Морозової. Там нагорі устрягаю і зав'язую знайомство із п. Шоловим, людиною вигляду непритомного, усміхненого, до зовнішнього вигляду байдужої.

Шолов рекомендується, як голова товариства, зазначаючи ще існування Президента. Це відомий адвокат Франк Аґресіні, сам учень Морозової. Якраз навпроти бачу портрет його дочки, за який п. Аґресіні дістав нагороду. Пан Шолов у дійсності касир і господар. Сам він маляр аматор і має велику пасію до мистецтва. Його життя поза працею на хліб щоденний віддане товариству. Як більшість людей опанованих пасією, він нездібний на конверсацію тільки на солювання, коли торкнеться його улюбленої теми. Тому треба навертати його до системи питань і відповідей. Безупину відхиляючись на боки, Шолов все ж оповідає уривки з історії товариства.

Засноване воно працівниками Метрополітен Музею, п. Сардженом і Чарлзом Міллером у 1900 році. Мало воно протягом свого існування періоди розцвіту і занепаду. Добу найбільшого розцвіту Шолов зв'язує з періодом від 1951 року, відколи він почав працювати в товаристві. Число членів в тім році, за даними Шолова, було 14, потім почався зріст і тепер їх щось коло триста. Зріст числа членів дав змогу зібрати гроші на купівлю власного будинку, що відбулося 1952 року. Сам дім має свою цікаву історію, подібну до історії людини, і то саме американського типу.

Сліди свого покликання, без огляду на перекваліфікацію, дім зберіг досі, включно до каланчі, із якої варта спостерігала небезпеку. В ті часи у долішній залі стояли коні, а нагорі спали молодці-пожежники. Як все змінилось! Більш контрастової перекваліфікації трудно собі уявити.

Шолов відкрив і оживив дім, Шолова відкрив маляр аматор Янцевич і познайомив із Морозовою. Президентом тоді був п. Бретей, про якого Морозова має найкращі згадки. Першу виставку відбула Морозова на Лонґ Айленді, під відкритим небом і вже тоді дістала дві нагороди. Тоді її запрошено викладати в товаристві. Пан Шолов попросив зробити портрет його дружини із фото, але Морозова зажадала живої моделі. Портрет удався і дістав першу нагороду.

Перші часи Морозова вчила ще у приймах, де тулилось товариство, а сама в приміщенні крамниці малярських приладь Мартіна. Коли купівля дому була довершена, члени самі працювали над приведенням його доладу, зовсім так, як ми над Літературно-Мистецьким Клюбом свого часу. Історичні фотографії тих праць зберігаються у величезній книзі разом із іншими образками з життя товариства і вирізками з газет.

Початки Морозової в товаристві були такі — два роки вона викладала безкоштовно, бо платня — п'ять долярів за 10 лекцій йшла на товариство. Потім платня побільшилась на 10 долярів за десять лекцій і на товариство відраховувалось вже тільки 20%. Два роки — каже Морозова — я була вічним, не тільки в матеріяльним значенні.

Тепер є інакше. Крім праці для товариства на попередніх основах, вона відбуває там свої приватні лекції, як портретна кляса в неділю і ін. Із тих лекцій віддається тільки належний процент. Інакше незалежність. Ініціятива виставок праць студентів, подана Морозовою, була прийнята і виставки мали успіх, а остання була найкраща за все існування товариства.

УЖЕ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВИЇЗДИТИ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

люди, раді побачити знову свою батьківщину, але ніби як в'язні, під постійним наглядом і охороною. Ганна спробувала розмовляти з моряками, членами залоги, але дістала за це сувору догану і ще суворішу заборону розмовляти з людьми, що „знаходяться на службі в капіталістів". Ганна захотіла вийти в Ліссабоні на берег, щоб поглянути на столицю Португалії, але ні її, ані нікого іншого на берег не пустили, бо Португалія — „фашистська країна". Нарешті в Генуї дозволено було групі „поворотців", і в тому числі Ганні, зійти на берег і оглянути місто. Але всі спроби Ганни відійти трохи від гурту натрапляли на такий спротив у керівників групи, що Ганна мусіла від тих спроб відмовитися.

— Там був один пан, — казала вона, — що ані на крок не відходив від мене. Це було зовсім нестерпно...

Вернувшись на корабель, Ганна, рішуча дівчина, кандидатка на цивільного пілота, взяла олівець та аркушик паперу і написала листа до арґентинського консульства, що, як вона знала, мало знаходитися в Генуї. З цим листом вона пішла до капітана корабля:

— Я не хочу далі їхати, — заявила вона. — Прошу переслати цього листа арґентинському консульству, в якого я прошу заопікуватися мною. (Таку пораду давалося тим, що від'їжджали, в летючках УЦР).

Капітан негайно повідомив консульство, і звідти приїхав сам консул у супроводі італійської поліції. Ганна ж тим часом перебувала в кабіні капітана.

Під свист і лайки своїх недавніх товаришів подорожі, але й під охороною італійської поліції, зійшла Ганна з корабля, а через кілька днів уже виїздила з Генуї кораблем „Санта-Фе" знову до Буенос Айресу.

За кілька днів Ганна Левчук зробилася сенсацією арґентинської преси, що докладно оповідала про все її — ще таке коротке — життя, про матір-комуністку, про батька, що шукав „святого спокою", ну і про різні „українські" клюби, які дають гроші арґентинським громадянам, щоб емігрували з Арґентини до Росії, з якої нема повороту...

Секретар УЦР, п. Мих. Рубінець, на запрошення радіовисильні Вельґрано, найбільшої і найсильнішої в Буенос Айресі, мав 4-го серпня інтерв'ю з її директором:

— Чи Ви знаєте, як функціонують і які завдання мають в Арґентині такі клюби, як „імени Бєлінського", що фінансують репатріяцію українців, білорусів, поляків і т. д?

— Уже в 1950 р. ми попереджували про кампанію, яку тут провадить дипломатичне представництво т. зв. Совєтського Союзу Соціялістичних Республік, що заливало нашу спільноту пропаґандивною літературою в українській і московській мовах, запрошеннями до консульства, на висвітлення совєтських фільмів і ін., ми про це говорили. Вони діяли так інтенсивно і так відкрито, що навіть ставили на ковертах адресу консульства. Іншими осередками ширення тої пропаґандивної літератури були саме отакі клюби, як „Бєлінського", що тепер фінансують подорожі „поворотців", щоб осягнути свої цілі. Вони, знаючи, що ми, українці, — антикомуністи, і що ми змагаємося проти москалів на всіх фронтах, називають такі клюби „українськими", але, розуміється, з додатком імен московських письменників, щоб приховати свою підривну діяльність.

Пізніше ми кілька разів відвідували різні міністерства з багатим доказовим матеріялом, але завжди, після довгого чекання по передпокоях, нас відсилано до інших інстанцій. Зрештою 20 червня 1952 р. ми змогли подати в одному міністерстві меморандум, в якому, разом із відповідним листом УЦР, навели низку фактів. 30-го вересня 1952 р. ми подали інші докази тої підривної пропаґанди. Потім у наших тижневиках, „Наш Клич" з 26 листопада 1952 р. і „Українсько Слово" з 7 грудня того ж року, ми видрукували „Пересторогу", протестуючи проти совєтської пропаґанди, бо тоді щоденники столиці їх не могли видрукувати. І от тепер маємо наслідки того, про що ми попереджали вже стільки часу...

В дальшій частині інтерв'ю заторкнено справу невірної етнічної термінології, якої ще досі вживає арґентинська преса і для якої українці то — „русскі", чи „поляки", а також умовини життя в СССР, що їх знайдуть нещасливі „поворотці".

ГОСПОДАРСЬКІ ВІСТІ

АМЕРИКАНЦІ ЗАОЩАДИЛИ В ЧВЕРТЬРІЧЧІ 5 БІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ

В першій чверті цього року, це значить від січня до березня, американці заощадили 5,000,000,000 долярів. На цю суму складаються ощадности в банках, купно паїв і бондів і видатки на забезпечення та на пенсійний фонд. Така велика ощадність була в третій чверті 1952 року, а пізніше вона була дещо менша.

НОВА СИНТЕТИЧНА МАТЕРІЯ „ЗЕФРАН"

Хемічна Компанія „Дав" повідомляє, що їй вдалося випродукувати нову систетичну текстильну матерію, яку назвали „зефраном". Ця нова тканина має всі добрі прикмети „рейону" і ще його перевищує під деяким оглядом. Над винайденням цієї матерії працювали в фабриках цієї компанії продовж п'ятьох років. Представник компанії „Дав" д-р Л. І. Дави говорить про такі прикмети нової матерії: її легко прати, вона відпорна на всякі хемічні плями та на ржу та зовсім не збігається після прання. Гадають, що нова матерія з успіхом конкуруватиме з дотеперішніми синтетичними целюльозовими матеріялами: орлоном, декроном і акрайленом.

АРҐЕНТИНА ПОШИРЮЄ ВИРОЩУВАННЯ ЧАЮ

Панамериканська Юнія повідомляє, що впродовж кількох попередніх років в Арґентині збільшилося вирощування чаю, і внаслідок цього майже зовсім припинився імпорт чаю ззакордону. В 1952 році до Арґентини імпортували 2,175 тонн чаю, а в 1955 році ввіз чаю становив тільки 25 тонн. Уряд вже починає думати про те, щоб експортувати чай до чужих країн. В Арґентині почали вирощувати чай 10 років тому, і перший збір становив 120 тонн. В 1955 році збір чаю виносив 5,200 тонн, а цього року буде ще більший.

ЧИСЛО НАСЕЛЕННЯ ЗДА ПЕРЕЙШЛО 168 МІЛЬЙОНІВ ОСІБ

Статистичне бюро повідомило, що в липні цього року число населення цієї країни перевищило 168 мільйонів осіб. — Згідно з обрахунком цього бюра число населення ЗДА з кожним днем збільшується пересічно на 7,200 осіб. Як зріст населення відбуватиметься в такому самому темпі, то в 1960 році в цій країні буде 177,426,000 мешканців, а в 1965 — 190,000,000. В 1970 році число населення дійшло б до 200,000,000, а в 1975 році воно становило б 213,000,000. Поважний зріст числа населення причиняється до втримання добробуту в країні, бо є більше покупців на всі консумпційні товари.

ПОЗИЧКИ ЗБІЛЬШИЛИСЯ НА 47 ВІДСОТКІВ

Рада Федеральної Резерви повідомляє, що в фінансовому році, який закінчився 30-го червня 1956, банки федеральної резерви видали позичок на суму 10,660,000,000 долярів, на 47 відсотків більше як в попередньому році. Та в цьому звіті підкреслюється те, що після збільшення урядом дисконта в днях 10-го квітня і 30-го червня число позичених грошей почало зменшуватися. Найбільше видавано позичок на торговельні й промислові підприємства. Уряд загострює видавання позичок при допомозі збільшування відсотків, бо вважає, що легконабутий і дешевий кредит може бути шкідливий для національної економіки.

СЕКРЕТАР ПРАЦІ ТВЕРДИТЬ, ЩО КОНҐРЕС НЕ ДОПУСТИВ ДО УХВАЛЕННЯ РОБІТНИЧИХ ЗАКОНІВ

Секретар праці Джеймс П. Мічелл промовляв на річних зборах Федерації Праці в стейті Массачусетс і заявив, що світ праці живе в добробуті під Айзенгаверовою адміністрацією. Становище світу праці було б ще краще, казав Мічелл, коли б Конґрес був ухвалив ті робітничі законопроєкти, які вніс уряд президента Айзенгавера. — „Як ми можемо добитися зміни робітничого закону Тефта-Гартлі або збільшити мінімальну заробітну платню за годину праці, коли Конґрес навіть не хотів почати вести переслухання в цій справі", — нарікав Мічелл. Секретар праці пригадав 600 делеґатам в Спрінґфілді, Масс., що число затруднених в липні цього року становило 66,700,000 осіб, а в серпні цього року воно може збільшитися до 67,000,000.

З ВУЛИЦІ МОЖНА НАДАВАТИ ГРОШІ ДО БАНКУ

Фармерський щадничий банк в Вріджпорті, Коннектикат, — приймає ощадности від своїх клієнтів таки просто з вулиці. Клієнти підходять до телевізійного апарату, передають гроші та щадностеву книжечку урядникові банку, який находиться в середині банкового будинку. Він може бачити в телевізії того урядовця та з ним розмовляти. Все це дістеться за натисненням ґудзика, а окремий целіндер відбирає гроші, та звертає решту і щадничу книжечку клієнтові, який стоїть на вулиці.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

Прощали голову ветеранів

Направду приємний вечір справили українські ветерани дня 14-го липня ц. р. в Українській Бесіді. Прощали вони того вечора заслуженого старшину Української Армії і голову ОбВУА, пор Петра Олексієнка. Прощали його в далекий світ, до далекої Каліфорнії. В часі, коли так мало людей, охочих взяти пост в українській організації, а зокрема мало тих, що вміють взяти пост і не знівечити доброї справи, не розсварити українців, — втрата п. Олексієнка, для українського Шикаґа — велика! І хоч — як кажуть американці: „Ю кен'т кіп ґуд мен давн", бо п. Олексієнко вирине на поверхню і в Каліфорнії, то радости тут для Шикаґа мало. Це підкреслювали всі промовці, навіть жінки устами пані генераловоі Павленко.

Зійшлися всі! Скромні дивізійники, воююча УГА, поважні Усусуси, що щиро прагнуть згоди в сім'ї ветеранів, ну й новий дорібок, „корейці", чи ветерани американської армії. — Знайшовся й добрий фільмовий оператор, що для історії фільму зняв. Не важно хто говорив, бо промовців було багато. Важне те, що говорили всі коротко, так, що за 2 години все перейшло гладко і хоч гарячий день був, люди не хотіли йти додому. Промовці підчеркували заслуги п. Олексієнка як організатора і людину, що вміє задержати рівновагу духа та вміє з людьми жити — вміє мати приятелів. Підозрівали його, що за часто відвідував Каліфорнію і Музей в Онтаріо, що може й до Музею там прилипне...

Та не так! Просто бажання козаче жити у вільних просторах Каліфорнії були причиною переселення п. Олексієнка. Присутні додали, що як надокучить йому гарячий каліфорнійський степ, то може вернутись назад до Шикаґо і жити серед степів середнього заходу. Бо хоч і там степи і тут степи, та там не такі!

Степан Куропась

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 206 відбудуться в суботу, 18-го серпня, в парафіяльній залі при 74 Геррис Евеню, о год. 7-ій веч., точно. Просимо всіх членів прибути на ці збори, будуть важні справи до обговорення і до полагодження. Вписуйте своїх знайомих і дітей в ряди членів УНСоюзу. — М. Чагарин, предс.; І. Кокольський, секр.

КАМПАНІЯ ПРОТИ БРУТАЛЬНОСТИ

Брутальність у совєтському побуті досягла, очевидно, застрашуючих форм, бо совєтська преса приготовила проти неї похід. Московська „Правда" містить листи читачів, у яких вони домагаються застосувати гострі кари проти осіб,які „порушують закони соціялістичної моралі і норми соціялістичного співжиття". „Брутальним грубіяном, — пише робітник МТС Калеґанов, — був у нас попередній директор Голов. Йому нічого не варто в найбрутальніший спосіб образити робітника". Робітник Барко пише: „Помічник директора нашого заводу і начальник вагонового цеху обурливо ведуть себе підлеглими їм людьми,при цьому вони лаються найпаскуднішою лайкою і всіляко ображають їх". А ось що пише колгоспник І. Вілан: „Я вже маю 56 років і в сільському господарстві працюю від 1924 року. В нашому колгоспі часто приходиться чути, якбриґалир у розмові з колгоспниками вживає таких слів, від яких можна провалитися з сорому". Як виходить з публікованих „Правдою" листів, у брутальності не відстають від червоних директорів фабрик та колгоспних бриґадирів і директори шкіл.

Ось що пише вчитель Качкин про директорку шатурської школи Шмельву: „З учителями, якого б віку вони не були, вона говорить лише на „ти". Ще не давно вона була комсомолкою, тепер — молодий член партії. Невже їй не ясно, що брутальність неможлива в будьякому колективі, а в нашому учительському й поготів"?

Партійні організації скликають по фабриках, заводах і колгоспах загальні збори, на яких переконують людей, щоб вони були чемні і перестали лаятись, хоч, як то виходить з листів, друкованих „Правдою", защеплювати чемність треба було б передусім червоним бюрократам.

ВСЯЧИНА

В ОБОРОНІ ЗДІБНИХ ДІТЕЙ У ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Проф. університету в стейті Небраска д-р Д. А. Ворсестер вивчає справу навчання в школі понад норму здібних дітей. На основі цих студій він домагається, щоб здібніших дітей можна було приймати до школи ще перед теперішнім обов'язковим віком. Цю сеґреґацію віку дітей перед їх прийняттям до школи треба б робити на основі ствердження їхніх здібностей та умового розвитку. Тоді здібніші діти могли б на один рік швидше закінчити шкільне навчання і могли б навчатися разом із дітьми, які мали б ті самі здібності. Також і під час шкільного навчання треба б інакше відноситися до здібних дітей, щоб вони могли дійсно розвивати свої здібності, а не нудитися з тими дітьми, які є менше здібні.

НОВІ ПОШТОВІ МАРКИ З ПРИВОДУ АЛІМПІЯДИ В АВСТРАЛІЇ

Від 22-го листопада до 8-го грудня в Австралії в Мелборні відбуватимуться Олімпійські ігрища, і з того приводу окремі країни, які беруть в них участь, вже видали, або заповіли видання нових поштових марок. До тих держав належать: Західня Німеччина, Зарщина, Угорщина, Іран, Голляндія, Польща та Австралія. Поштовий департамент ЗДА повідомив, що не думає видавати окремих поштових марок з цього приводу, бо такі марки він видав був тільки в 1932 році, коли Олімпіяда відбувалася в Лос Анджелес. Деякі уряди видають олімпійські поштові марки на те, щоб допомогти своїм спортовим дружинам взяти участь в Олімпіяді. Олімпіяда перший раз відбулася в Греції в 776 році перед народженням Христа. Римський цісар Теодосій I скасував її в 294 році по народженні Христа. — Але в 1894 році відновлено Олімпіяду, і від того часу, вона відбувається що чотири роки, з перервами під час світових воєн.

УРЯД ПОВІДОМИТЬ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКУ, НА ЩО ВИТРАЧАЄ ЇХНІ ГРОШІ

Департамент скарбу повідомляє, що, можливо в найближчому році всі платники податків дістануть повідомлення, на які видатки федеральний уряд витрачає гроші. Це повідомлення дістали б податковці разом із тією брошуркою, яку вони дістають із вказівками, як виповнювати податкові виказі (формуляр 1040).

ГРЕЦЬКИЙ СЕЛЯНИН ВИОРАВ ХРИСТИЯНСЬКУ ЦЕРКВУ З 4-го ВІКУ

Під час орки землі грецький селянин недалеко Коринту виорав фундаменти християнської церкви св. Леоніда, яка була збудована ще в 4-ому віці після народження Христа. Ця церква — це велика базиліка (328 на 193 стопи), яку знищив був землетрус в 525 році. Дальші студії над цією святинею, з якої збереглися численні написи та малюнки, мають кинути нове світло на початки християнської культури. Ця церква збудована в честь св. Леоніда, якого, згідно з давньою леґендою, втопили поганські римляни в Коринтській затоці разом із сімома християнами. Їхні тіла винесла вода на берег, і їх всіх поховано в місці, де збудували церкву. Коринт був одним із найстарших центрів християнства, і туди їздив св. апостол Павло та писав свої послання до коринтян.

НА КРАПОВІМ ЦВИНТАРІ В АРЛІНҐТОНІ БУДУТЬ ПОХОРОНЕНІ ЩЕ ДВА НЕВІДОМІ ВОЯКИ

Президент Айзенгавер підписав закон, згідно з яким в „Дні Героїв" 30-го травня 1958 року на Крайовому Цвинтарі в Арлінґтоні біля Невідомого Вояка з першої світової війни похоронять ще двох Невідомих Вояків з другої світової війни та війни в Кореї. Тіла нових Невідомих Вояків привезуть із побоєвищ в Европі і в Кореї та зложать їх в окремих гробівцях біля товариша з першої світової війни.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини

Д-р Вайт про серцеву недугу Айзенгавера

Ню Йорк, Н. Й. — Спеціяліст серцевих недуг, який лікував президента Айзенгавера, д-р Пол Додлі Вайт, доповідаючи на річних зборах Крайового Комітету Лікарського Товариства в готелі „Ню Йоркер", заявив, що вивчення 200 випадків подібної недуги, на яку хворів Президент, показує, що ті пацієнти можуть ще жити після серцевої атаки 25 або й більше років. Д-р Вайт заявив, що докладний звіт про ці студії оголосить в „Журналі Хронічних Недуг". Він сказав присутнім лікарям, що говорить про цю справу не тому, що керується якимись політичними мотивами. На цих зборах було 1,000 присутніх лікарів, на всіх 4,700, які є членами цього товариства. Більшість членів цього товариства — це лікарі негритянського походження. Д-р Вайт заявив, що його звіт із цих дослідів буде корисний для президента Айзенгавера. Він вивчав недугу коронарної тромбози на пацієнтах в Массачусетському Загальному Шпиталі в Бостоні. Серцеві недуги залежні від таких факторів: расове походження, спадковість, особовість і характер, вік, стать, перевтомлення, куреная й пиття алькогольних напоїв, клімат, погода і дієта.

Гураґан „Бетсі" звернув на північ і, можливо, не вдарить на суходіл

Маямі, Флорида. — Другий в цьому році гураґан „Бетсі" звернув на північ, і є надія, що він розвіється на океані та не вдарить на американський суходіл. Цей — гураґан є віддалений на 170 миль від Флориди і віє зі швидкістю 120 миль на годину в своєму центрі. Директор Бюра погоди в Маямі —Гордон Данн передбачає, що той гураґан не пошкодить стейти Нової Анґлії, бо його напрям скерований на океан. Але Бюро погоди повідомляє, що в тому самому місці в тропічній околиці Атлантику, звідки почався гураґан „Бетсі", твориться новий, третій в цьому році гураґан, за яким стежать патрулі-літаки, вислані з Бюра погоди на Флориді. Гураґан „Бетсі" спричинив на острові Порто Ріко шкоди на суму 10,000,000 долярів, і смерть чотирьох осіб.

Еквадор перед загрозою громадянської війни або диктатури

Квіто, Еквадор. — Республіка Еквадор переживає тепер політичну кризу, яка загрожує стабільності демократичної форми теперішнього уряду. Теперішній президент Хозе Марія Веляско Ібарра, якого урядування кінчається 31-го серпня цього року, остерігає країну, що якщо не допустять до інавґурації нововибраного президента Каміля Понсе Енріквеза, то Еквадор може знайтися в стані громадянської війни або під владою диктатора. Політична опозиція до нововибраного президента д-ра Понсе старається не допустити до його інавґурації, хоч би це треба робити при допомозі незаконних засобів. Погіршує ситуацію ще й те, що немає єдности і в збройних силах Еквадору.

В Індонезії військо хотіло арештувати закордонного міністра

Якарта. — Два індонезійські старшини з'явились у вівторок 14 серпня в домі міністра закордонних справ Русляна Абдульґані і пред'явили приказ, підписаний командантом військової округи, куди належить також столиця Індонезії, хотіли заарештувати міністра. Цей останній саме збирався відлетіти до Лондону, на тамошню міжнародню конференцію у справі Суецького каналу. Щойно негайна інтервенція прем'єра д-ра Алі Састрамідйойо і шефа штабу індонезійської армії врятувала міністра закордонних справ від арештування. Він швидко потім відлетів до Лондону, а уряд зібрався на надзвичайне засідання. Причиною цієї військової акції було невдоволення серед військовиків відносинами в партійно - політичних колах в Індонезії, яким військовики закидають корупцію. В частині Індонезії, до якої належить і Якарта, панує виїмковий стан у зв'язку з діями партизанів, і тому військова влада має там право переводити арештування також цивільних осіб. Вона арештувала колишнього міністра інформації. Полковник Кавілярапґ, який вів ту акцію проти партійно-політичних кол, дістав призначення на військового аташе до Вашинґтону. Теперішній уряд в Індонезії — „невтральний", але кращий за попереднього, який справся на комуністів.

ТАРЗАН, ч. 3721. Нарешті допомога

Не можучи переконати мавпу, щоб його звільнила, Тарзан чекав, поки його не заатакує дика гієна. Тоді нагло вдарив ногами в грудну клітку Денґа.

Коли гієна з скімленням відступила, Тарзан знову гукнув: — Ходіть, Меню, якщо ви мене не розв'яжете, то Денґо й вас дістане в свої кігті.

Меню дала себе переконати, скочила з дерева і з хвилюванням розв'язувала шнури на Тарзанових зап'ястках.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Посмертна Згадка

СТЕФАНІЯ ПІДЛІСНА, довголітня членкиня Відд. 370 У. Н. Союзу в Ню Гейвен, Конн., упокоїлася в Бозі по дуже важкій операції 11-го серпня 1956 р. Покійна родилася в Магоней Сіті, Па., 1914 р. До УНСоюзу вступила 1934. Полишила в смутку мужа, дочку, 2 синів, маму і сестру. Похорон відбувся 14-го серпня з укр. грек.-кат. Церкви св. Михаїла на St. Lawrence Cemetery. — В. Їй П.!

В. Гіна, секр.